

SAJTÓKÖZLEMÉNY

A NAGYTESTŰ RAGADOZÓK (FARKAS, HIÚZ) ÉLŐHELYÉNEK FELMÉRÉSE ÉS ÉLETTANI VIZSGÁLATUK ALAPJÁN KÖZÖS JEGYZÉK MEGFOGALMAZÁSA

2014. július 28.

Befejeződött a nagytestű ragadozók vizsgálatát célzó fejlesztés a Gömör-Tornai-karszton és a Zemplénben. A természetvédelmi kutatás az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság (ANPI) irányításával, a Východoslovenské múzeum v Košiciach munkatársaival együttműködésben valósult meg – így megtörtént a szakmai szempontból egységet képező régió országhatárral megosztott két oldalát érintő természetvédelmi tevékenységek összehangolása is.

A projekt 469 940 EUR európai uniós támogatással, a Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében (azonosító szám: HUSK/1101/221/0036) valósult meg.

A farkas legendás, népmesei állat, a magyar kultúra része, sokszor jelképes szereplője. Sokáig kipusztultnak könyvelték el Magyarországon, ám a szakemberek az elmúlt időszakban azt észlelték, hogy a farkasok visszatértek. Éppen ezért rendkívül fontos az az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság és a Kelet Szlovákiai Múzeum (Východoslovenské múzeum v Košiciach) együttműködésében megvalósult program, amelynek célja a Szlovákia felől Magyarországra visszatelepült őshonos nagyragadozók hazai ökológiai sajátosságainak vizsgálata, a határrégióban élő farkas szubpopuláció összehangolt monitorozási módszerének kialakítása volt. Mindez sikeresnek bizonyult: a projektidőszak során a farkastól származó noninvazív (ürülék, vizelet) mintából történő genotípus meghatározás alapján 5 különböző farkas egyedét sikerült azonosítani. A begyűjtött, megvizsgált minták gps koordinátái alapján megrajzolhatóvá vált a farkasok által használt minimális területnagyság (MCP) is. A kutatásról egy film és 3 szakmai kiadvány is készült, továbbá az eredményekről a közmédia is beszámolt.

Az Aggteleki Nemzeti Park nevét mindenki ismeri, sokan vannak, akik már személyesen is megcsodálták a terület elképesztő természeti kincseit. Ám csak nagyon kevesen tudják, hogy a határ mentén farkasokkal kapcsolatos kutatás is folyik. Rendkívül izgalmas feladat a Szlovákia felől Magyarországra visszatelepült őshonos nagyragadozók hazai sajátosságainak vizsgálata: a határrégióban bizony farkas és hiúz is előfordul. Azért, hogy ezek a populációk a jövőben újra megtelepedhessenek Magyarországon, feltétlenül fontos nem csak az élőhelyük felmérése, de az állatok élettani vizsgálata is.

Magyarországon a II. világháborút követően csak elvétve lehetett megfigyelni farkasokat, mivel az itthon előforduló egyedek többségét illegálisan ejtették el, így ezek a nyilvánosság elé sem kerültek. Észlelés hiányában a farkast (Canis lupus) Magyarországon kipusztult fajként tartották nyilván. Szlovákiában 1980 és 1989 közötti időszakban jelentősen megszaporodott a farkaslétszám, és ezzel

Building Partnership

együtt megnöttek az elejtések is. Valószínűsíthetően ezzel a növekedéssel magyarázható a faj spontán visszatelepülése az Aggteleki-karsztra és a Zempléni hegységbe.

Az illegális elejtések miatt még napjainkban sem állíthatjuk, hogy a karszton stabil populáció él, továbbá a téli nyomkövetések alapján feltételezhető az is, hogy az itt élő család(ok) összetétele két-három évente jelentősen megváltozik. Annak érdekében, hogy ezt a feltevést igazoljuk, avagy cáfoljuk, rádiotelemetriás kutatást és noninvazív mintákból származó genetikai azonosítást végeztünk, illetve az ezekhez kapcsolódó feltételrendszer kialakítására törekedtünk.

A farkas eredményes védelme a helyzetének rendszeres felmérése és a hazai körülmények közötti ökológiai, viselkedési sajátosságainak megismerése nélkül nem lehetséges. Ezért az ANPI a nagyragadozók élőhelyi igényeinek, területhasználatának feltárására intenzív egyedi nyomkövetésen (rádiotelemetria) alapuló, kutatási programot hajtott végre. Vizsgálta a faj szezonális táplálékválasztását és populációdinamikáját, különösen a farkas és prédafajainak egymásra gyakorolt kölcsönhatását. A farkas rendkívüli intelligenciával rendelkező, óvatos, a területén megjelenő minden új tereptárggyal szemben bizalmatlan állat. Ennek köszönhetően nem tartozik a könnyen csapdázható vadfajok közé. Befogásához precizitás, optimális terepviszonyok, friss préda, és nagyadag türelem szükséges – némi szerencsével fűszerezve. Farkast befogni és rádiotelemetriás nyakörvvel felszerelni nem sikerült, azonban a projekt infratrakturális fejlesztésre irányuló projektelemének köszönhetően a bódításhoz szükséges altatópuska, valamint a jelet sugárzó nyakörv beszerzése megtörtént.

A projektidőszak során a farkastól származó noninvazív (ürülék, vizelet) mintából történő genotípus meghatározás alapján 5 különböző farkas egyedeket sikerült azonosítani. A begyűjtött, megvizsgált minták gps koordinátái alapján megrajzolhatóvá vált a farkasok által használt minimális területnagyság (MCP) is.

A projekt által érintett területen számos olyan védett faj él, mely elterjedési területének határát itt éri el. Ez különösen érvényes a Gömör-Tornai-karszt területére, amely az alföldi és a magashegységi jellegű élőhelyek ütközőzónájában terül el. A sokféleséget megőrző, kutatási eredményekre alapozott kezelés ezért alapvetően fontos a védett természeti területek állapotának fenntartásában, a kezelt élőhelyekhez kötődő állat- és növényfajok megőrzésében.

A természetvédelmi kutatási program eredményeként megvalósult az őshonos nagyragadozók hazai ökológiai sajátosságainak vizsgálata, a határ régióban élő farkas és hiúz szubpopuláció összehangolt monitorozási módszerének kialakítása és alkalmazása, geológiai, biogeográfiai, és klimatológia szempontból egységet képező régió országhatárral megosztott két oldalát érintő természetvédelmi tevékenységek (kutatás, megőrzés, bemutatás) összehangolása, a feladatok megoldásának közös kidolgozása és végrehajtása. A kutatások eredményeinek felhasználásával feltérképezhetővé válnak a faj számára alkalmas élőhelyek, tekintettel arra is, hogy a gazdálkodók mely területen képesek leginkább tolerálni a farkas jelenlétét. A Nemzeti Ökológiai Hálózat Programjának szellemében, az élőhelyek állapotának javításával lehetséges kialakítani a faj számára megfelelő élőhelyek hálózatát.

A pályázati program részleteit **sajtónyilvános projektztáró rendezvény** keretében, **2014. 07. 28-án** 10.00 órakor mutatjuk be.

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságáról és a fejlesztési programról bővebb információ a www.anpi.hu, valamint a <http://anp.nemzetipark.gov.hu> oldalakon található.

Hungary-Slovakia
Cross-border Co-operation
Programme 2007-2013

European Union
European Regional Development Fund

Building Partnership

További információ:

Veress Balázs igazgató
3758 Jósvalfő, Tengersizem oldal 1.
Tel: +36 48 506 000, Fax: +36 48 506 001
e-mail: info.anp@t-online.hu

Kelemen Tímea projekt koordinátor
3758 Jósvalfő, Tengersizem oldal 1.
Tel: +36 48 506 000, Fax: +36 48 506 001
Mobil: +36 30 370 13 33
e-mail: kelemen.anpi@gmail.com

